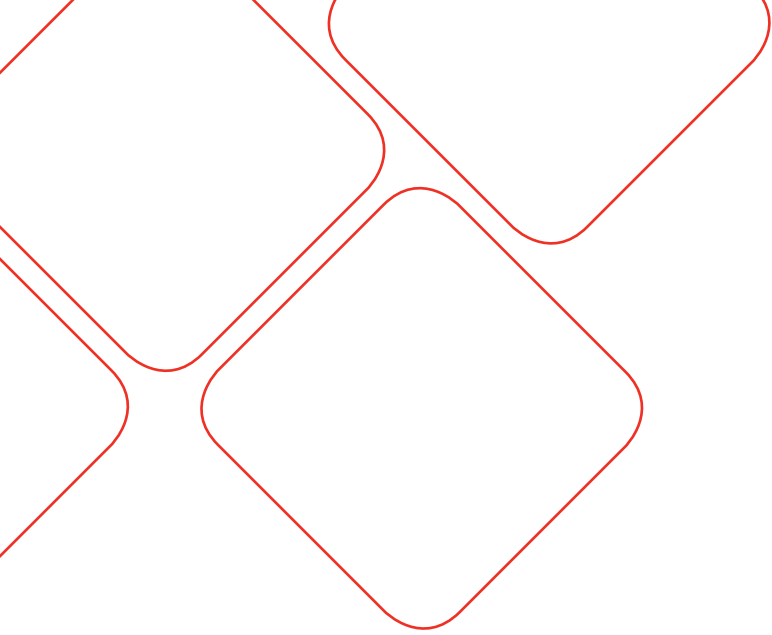

Q1
2022

בנק הפועלים

דוח על הסיכונים -
גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים
ליום 31 במרץ 2022

תוכן העניינים

44	ה. סיכוני אשראי של צד נגדי	8	א. מבוא
44	ה.1. חשיפות לסיכון צד נגדי	8	א.1. מידע צופה פני עתיד
45	ו. סיכון שוק	8	א.2. הצהרה על הגילוי
45	ו.1. סיכון שוק בתיק למסחר		
46	ו.2. סיכון ריבית בתיק הבנקאי	9	ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
49	ו.3. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה	9	ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים
49	ז. סיכון נזילות	10	ב.2. הערכת הסיכונים וניהולם
57	ח. סיכון תפעולי	11	ב.3. סיכונים מובילים ומתפתחים
57	ט. סיכון ציות	12	ב.4. הפסקת פרסום ריביות הליבור
58	י. סיכון משפטי	13	ב.5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
58	יא. סיכון מוניטין	14	ג. הון ומינוף
58	יב. סיכון רגולציה	14	ג.1. הרכב ההון
58	יג. סיכון כלכלי	16	ג.2. הלימות ההון
58	יד. סיכון אסטרטגי	19	ג.3. יחס מינוף
59	טו. סיכון סביבתי	21	ד. סיכון אשראי
59	טז. סיכון מודל	21	ד.1. איכות האשראי של חשיפות האשראי
		26	ד.2. חשיפות לסיכוני אשראי
		30	ד.3. מידע נוסף על חשיפות לסיכוני אשראי
		40	ד.4. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

רשימת הטבלאות

יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים

- 9 לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים
13 לוח ב-2: סקירת נכסי סיכון משוקללים

הון ומינוף

- 14 לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי
19 לוח ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
20 לוח ג-3: גילוי על יחס מינוף

סיכון אשראי

- 22 לוח ד-1: פריטים בדבר יתרת החוב לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, במסגרת התמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
23 לוח ד-2: פריטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה
23 לוח ד-3: מדדי סיכון אשראי
25 לוח ד-4: איכות האשראי של חשיפות אשראי
26 לוח ד-5: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל
28 לוח ד-6: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בחו"ל
30 לוח ד-7: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
31 לוח ד-8: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
32 לוח ד-9: ניתוח איכות האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן
33 לוח ד-10: סיכון אשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בחטיבה העסקית - לפי שיעור המימון (LTV) וכותר ספיגה
36 לוח ד-11: יתרת סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
לוח ד-12: יתרת סיכון האשראי לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 במרץ 2022
37 לוח ד-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיס הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
38 לוח ד-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים
38 לוח ד-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
39 לוח ד-16: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
40 לוח ד-17: טבלת הפחתת סיכון אשראי
41 לוח ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון

סיכונים אשראי של צד נגדי

- 44 לוח ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית
44 לוח ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי

סיכון שוק

- 45 לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)
45 לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן
46 לוח ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית
47 לוח ו-4: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
47 לוח ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי והוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
48 לוח ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)
48 לוח ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

סיכון נזילות

- 50 לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים
54 לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
56 לוח ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש לכם את הדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2022. המידע המפורט בדוח זה כנדרש בהוראות הדיווח של בנק ישראל, כולל דרישות גילוי שפורסמו על-ידי ועדת באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על-ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על-ידי צוות משימה שהוקם על-ידי המוסד ליציבות פיננסית (FSB) לשיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים. החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא. הנתונים המתייחסים למספרי השוואה בקשר הפרשה להפסדי אשראי וסיווגי חובות לא הוצגו מחדש, אלא אם צוין אחרת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ג. בתמצית הדוחות הכספיים](#).

פרסום זה של הדוח על הסיכונים הינו במסגרת הדיווח הכספי של בנק הפועלים בע"מ וכולל מידע בנושאי ניהול הסיכונים וההון. יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2022.

בכבוד רב,

אמיר בכר

משנה למנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 22 במאי 2022

א. מבוא

א.1. מידע צופה פני עתיד

מרביתו של המידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות ו/או לשינויים בתוכנית העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

א.2. הצהרה על הגילוי

על פי הנחיות בנק ישראל, ההצהרות על הגילוי בדוח הכספי התקופתי של הבנק, תקפות גם לדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים. במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק את פרסום הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2022.

ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים

לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים

על בסיס מאוחד, ליום					
31 במרץ 2021	30 ביוני 2021	30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח					
הון זמין					
41,012	42,445	42,803	42,772	43,494	הון עצמי רובד 1
40,634	42,123	42,536	42,561	43,026	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
41,256	42,689	43,047	43,016	43,494	הון רובד 1
40,634	42,123	42,536	42,561	43,026	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
51,472	51,885	52,438	55,506	56,231	הון כולל
49,331	51,070	51,674	54,960	55,771	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
נכסי סיכון משוקללים					
351,373	365,659	382,978	390,280	389,452	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
351,876	366,085	383,329	390,555	390,060	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA), לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
יחסי הלימות הון, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
11.67%	11.61%	11.18%	10.96%	11.17%	יחס הון עצמי רובד 1
11.55%	11.51%	11.10%	10.90%	11.03%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
11.74%	11.67%	11.24%	11.02%	11.17%	יחס הון רובד 1
11.55%	11.51%	11.10%	10.90%	11.03%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
14.65%	14.19%	13.69%	14.22%	14.44%	יחס הון כולל
14.02%	13.95%	13.48%	14.07%	14.30%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
9.23%	9.21%	9.20%	9.21%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
2.44%	2.40%	1.98%	1.75%	0.94%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
יחסי המינוף, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
620,054	656,533	680,634	713,511	710,706	סך החשיפות
620,255	656,704	680,774	713,621	710,949	סך החשיפות, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
6.65%	6.50%	6.32%	6.03%	6.12%	יחס המינוף
6.55%	6.41%	6.25%	5.96%	6.05%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
ממוצע לשלושת החודשים שהסתיימו ביום					
31 במרץ 2021	30 ביוני 2021	30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2022	
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
185,151	200,377	205,872	205,777	202,455	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
132,963	143,639	162,010	165,682	165,269	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
139%	140%	127%	124%	123%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(1) לפני השפעת הוראות המעבר, לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, לפני השפעת התאמות בגין תוכניות ההתייעלות ולפני השפעת התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים.

(2) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה.

לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים (המשך)

על בסיס מאוחד, ליום					
31 במרץ 2021	30 ביוני 2021	30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר *2021	31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח					
יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
-	-	-	389,628	394,746	סך-הכל מימון יציב נזיל
-	-	-	286,706	294,609	סך-הכל מימון יציב נדרש
-	-	-	136%	134%	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

* הוצג מחדש.

ב.2. הערכת הסיכונים וניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגד, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים). אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראייה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל, על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

ב.2.א. מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המותווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים עד ליום 31 במאי 2022 הינו ד"ר א. בכר. והחל ממועד זה תכהן בתפקיד הגברת מ. בן שושן כהן. לפרטים ראה [פרק עניינים אחרים בדוח ממשל תאגידי](#). הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר צ. כהן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגברת ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית. הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגברת א. בן זאב, מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריות. לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול סיכונים ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

3. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד לציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בהמשכו של דוח זה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- הבנק מעריך כי שילוב של גורמים כלכליים, פוליטיים-מדיניים ובריאותיים הגבירו בחודשים האחרונים את הסיכונים בכלכלה העולמית כאשר השפעתם של אלו על הכלכלה הישראלית והבנק עשויים להיות משמעותיים. הכלכלה העולמית מתמודדת עם השפעות מאוחרות של תקופת מגפת הקורונה והמדיניות הפיסקאלית והמוניטרית המרחיבות שולו לה. שיעורי האינפלציה בעולם רשמו זינוק חד, בתחילה כתגובה לעליית מחירי האנרגיה והסחורות, אך ככל שנקף הזמן עליות המחירים הפכו לרוחביות. בהיבט הפוליטי-מדיני, המלחמה שפרצה באוקראינה בחודש פברואר העלתה את מחירי האנרגיה והסחורות והחריפה עוד יותר את האינפלציה בעולם. מרבית הבנקים המרכזיים בעולם, ובכלל זה בנק ישראל, החלו בתהליך של צמצום מוניטרי והעלאת ריבית. תהליך העלאת הריבית הביא להתאמה כלפי מטה של מחירי נכסים פיננסיים, ובכלל זה מניות ואגרות-חוב. הבנק ולקוחותיו חשופים למחירי הנכסים הפיננסיים, ואלו גם בעלי השפעה על ההון העצמי של הבנק. ככל שהמאבק בהפחתת האינפלציה יהיה ארוך יותר, והמדיניות לריסון האינפלציה תתמשך, עלולים לעלות גם סיכונים אשראי אליהם חשוף הבנק. בהיבט הבריאותי, על רקע הסרת המגבלות השונות שהוטלו עקב התפרצות נגיף הקורונה והחזרה לשגרה, עדיין קיים חשש מזני קורונה חדשים אשר עלולים לחייב החזרה של חלק מהמגבלות תוך פגיעה בפעילות הכלכלית.
- במהלך שנת 2021, על רקע הגידול בביקושים במשק, בשילוב עם החלטות עסקיות בבנק, חל גידול משמעותי בפעילות האשראי בבנק ובכלל זה באשראי לבינוי ונדל"ן שהביא לירידה ביחס ההון, ביחס המינוף וביחס הנזילות. ברבעון הראשון של שנת 2022 הואט קצב הגידול באשראי. לאור המגבלות הרגולטוריות השונות נוקט הבנק במגוון שיטות לניהול הסיכון ועמידה בהן, כגון עסקות סינדיקציה ורכישת ביטוח, להפחתת החשיפה. הבנק עומד בדרישות הרגולטוריות האמורות.
- לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון וההנהלה וסעיף בינוי ונדל"ן](#) בפרק סיכון האשראי להלן.
- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. מעבר עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה מעצימים את הסיכון. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.
- הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי יזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות והבנקאות הפתוחה עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה מוקדם להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק. כמו-כן, השפעות אלו ייתכן ולא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגורנה מתהליכי השינוי ההדרגתי הן בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו.
- סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, ניווד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק, ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית לשנים 2022-2024, כהמשך ליישום התוכנית האסטרטגית הקודמת, תוך ביצוע התאמות ועדכונים נדרשים. התוכנית כוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.

- **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרוור, מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרוור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות.
- **סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכונים האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

4. הפסקת פרסום ריביות הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבעה מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופר"ש). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי ימשיכו להתפרסם עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לחישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים הנקובים או צמודים למטבעות חוץ עיקריים, בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי משפיע על תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנסמכים על ריביות אלו. הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסיים שהוא מציע ללקוחות. הבנק התאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים.

מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס במוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות. בהלוואות המבוססות על ריביות הבסיס שפרסומן הופסק, הבנק פעל ברבעון האחרון של 2021 וממשיך לפעול להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות והמרת המוצרים במועד שינוי הריבית הקרוב. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1 בתמצית הדוחות הכספיים](#) ובאתר הבנק.

ב.5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
 לוח ב-2: סקירת נכסי סיכון משוקללים

דרישות הון מזעריות*	נכסי סיכון משוקללים			
	31 במרץ 2022	31 בדצמבר 2021		31 במרץ 2022
	במיליוני ש"ח			
	46,761	347,369	346,378	1 סיכון אשראי (גישה סטנדרטית)**
	543	4,432	4,023	6 סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
	428	3,039	3,171	10 התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
	-	-	-	15 סיכון סילוק (Settlement risk)
	2	13	13	16 חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)
	1,243	8,735	9,210	25 סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
	48,977	363,588	362,795	סך-הכל סיכון אשראי
	499	4,097	3,693	20 סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
	3,100	22,595	22,964	24 סיכון תפעולי
	52,576	390,280	389,452	27 סך-הכל

* דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בשיעור של 13.5%.

** סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

ג. הון ומינוף

ג.1. הרכב ההון

לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי

	31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2021	31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח				
הון עצמי רובד 1				
הון עצמי רובד 1 - מכשירים ועודפים				
1	8,200	8,184	8,200	הון מניות רגילות שהונפק על-ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	36,117	34,036	37,407	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(1,582)	(1,385)	(2,377)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
5	8	10	-	מניות רגילות שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על-ידי צד ג' (זכויות שאינן מקנות שליטה)
6	42,743	40,845	43,230	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1 - התאמות פיקוחיות וניכויים				
9	-	-	-	נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מסים נדחים לשלם
10	28	27	16	מסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
11	-	-	-	סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן
14	14	17	16	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי
16	-	-	-	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)
21	-	-	-	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
26	(71)	(211)	(296)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים
ג26	(71)	(211)	(296)	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1
ג26	(211)	(378)	(194)	מזה: בגין תוכניות ההתייעלות
ג26	-	-	-	מזה: בגין מס שכר
ג26	140	167	143	מזה: בגין עסקי התאגיד עם אנשים קשורים
ג26	-	-	(274)	מזה: בגין הפסדי אשראי צפויים
ג26	-	-	29	מזה: בגין הלוואות לדיור לא צוברות
28	(29)	(167)	(264)	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
29	42,772	41,012	43,494	הון עצמי רובד 1
הון רובד 1 נוסף				
הון רובד 1 נוסף - מכשירים				
33	244	244	-	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על-ידי התאגיד, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
36	244	244	-	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
הון רובד 1 נוסף - ניכויים				
43	-	-	-	סך-כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
44	244	244	-	הון רובד 1 נוסף
45	43,016	41,256	43,494	הון רובד 1

לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי (המשך)

31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2021	31 במרץ 2022	במיליוני ש"ח/באחוזים
הון רובד 2			
הון רובד 2 - מכשירים והפרשות			
3,827	701	4,131	46 מכשירים שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
9	14	-	47 מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי התאגיד, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
4,109	5,446	4,071	48 מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
85	1,512	-	49 מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על-ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
4,545	4,055	4,535	50 הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתחייס
12,490	10,216	12,737	51 הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2 - ניכויים			
-	-	-	57 סך-כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
12,490	10,216	12,737	58 הון רובד 2
55,506	51,472	56,231	59 סך ההון
נכסי סיכון משוקללים			
389,462	350,896	388,577	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לביאזל 3
362,770	323,954	361,920	מזה: נכסי סיכון אשראי
4,097	3,852	3,693	מזה: נכסי סיכון שוק
22,595	23,090	22,964	מזה: נכסי סיכון תפעולי
390,280	351,373	389,452	60 סך נכסי סיכון משוקללים
יחסי הון וכריות לשימור הון			
10.96%	11.67%	11.17%	61 הון עצמי רובד 1
11.02%	11.74%	11.17%	62 הון רובד 1
14.22%	14.65%	14.44%	63 ההון הכולל
דרישות מזעריות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים			
			69 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש הינו 10% ובתקופת הוראת השעה הינו 9.9%. ליחס זה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלואאות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלואאות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה
9.21%	9.23%	10.23%	71 יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 12.5% ובתקופת הוראת השעה הינו 12.5%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
1,427	1,485	1,391	72 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
185	398	217	73 השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
3,419	3,716	3,710	75 מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
4,567	4,902	4,680	76 הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
4,545	4,055	4,535	77 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית

ג.2. הלימות ההון

ג.2.א. גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ג.2.ב. יעד הלימות ההון ותכנון וניהול ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מצעור בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מצערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המצערי ויחס הון הכולל המצערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2022, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המצערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור של 10.5% (למעט בתקופת הוראת השעה של בנק ישראל בדבר התמודדות עם משבר הקורונה במסגרתה הופחת יעד ההון הפנימי כמו גם יחס ההון הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים, ב-1%).

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.
- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית חסרת סיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-0.6 מיליארד ש"ח וכ-0.3 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.3 מיליארד ש"ח.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, בהתאם לאסטרטגיית הצמיחה של הבנק, כמפורט בהמשך.

על רקע הודעת הפיקוח על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבע בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המאקרו כלכליים, יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

ביום 26 ביולי 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת השעה וביום 30 בספטמבר 2021 האריך המפקח על הבנקים את תוקף הוראת השעה עד ליום 31 בדצמבר 2021. במסגרת דברי ההסבר צוין, בין השאר, כי חלוקה בסכום הגבוה מ-30% מרווחי הבנק (בשנת 2020 ובשנת 2021) לא תיחשב כתכנון הון זהיר ושמרני, וכן שחלוקה כאמור אפשרית גם בעת שהוראת השעה בתוקף. כמו-כן, צוין כי מצופה שתאגיד בנקאי ימשיך לנצל את עודפי ההון והנזילות שמהם הוא נהנה לצורך הגדלת האשראי ותמיכה בפעילות הכלכלית של המשק ולא לצורך חלוקה.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים, עדכון להוראת שעה לפיו החל מיום 1 בינואר 2022 פג תוקף הוראת השעה בקשר לחלוקת דיבידנד. בהמשך לאמור לעיל, ביום 1 באוגוסט 2021 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך של 616.8 מיליון ש"ח, המהווה 30% מהרווח הנקי של הבנק בשנת 2020. כמו-כן, במועד אישור הדוחות הכספיים לרבעון השלישי אישר הדירקטוריון חלוקת דיבידנד בשיעור של 30% מרווחי הרבעון השלישי של 2021 (סך של 362 מיליון ש"ח) בתוספת חלוקה של 500 מיליון ש"ח בגין הרווחים שנצברו במחצית הראשונה של שנת 2021, היינו סך חלוקה כולל של 862 מיליון ש"ח, ששולמו ביום 8 בדצמבר 2021.

בהמשך למגמות שאפיינו את שנת 2021, גם במהלך הרבעון הראשון המשיכו הביקושים לאשראי במשק להיות גבוהים ברוב מגזרי הפעילות, ובפרט בתחום הדיור והאשראי העסקי.

בהתאם לאסטרטגיית הצמיחה של הבנק ותיאבון הסיכון, הפנה הבנק משאבי הון למתן מענה לביקושים אלו. בנוסף, חלה עלייה חדה בעקומי הריבית השקלית והדולרית אשר השפיעה על קרנות ההון וקניזת חלקית את השפעת הרווח לתקופה. מגמת התנודתיות בשווקים מאפיינת גם את התקופה שלאחר תום הרבעון, כמו גם התגברות אי הוודאות בסביבה הכלכלית הגלובלית והמקומית, לרבות בקשר עם האטה אפשרית בפעילות הגלובלית. לאור כל זאת, ועל רקע תעדוף המשך יישומה של אסטרטגיית הצמיחה, החליט דירקטוריון הבנק לשמר בשלב זה את עודפי ההון הקיימים ושנצברו ולא להכריז על חלוקת דיבידנד ברבעון זה למרות רמת יחסי ההון המדווחים.

הבנק שואף לחזור למתווה של חלוקות דיבידנד שוטפות בהקדם לצד שמירה על צמיחה מאוזנת ומערך כי רמת יחסי ההון של הבנק כפי שמשקפים בדוח זה והיקף הצמיחה, הן אבני דרך חשובות לקראת אפשרות חידוש חלוקות דיבידנד בגין רבעון שני של שנת 2022 ואילך. חלוקות ושיעורן תהיינה בכפוף, בין היתר, לתוצאות הבנק, מגמות והתפתחויות בשווקים ובתנאים המאקרו כלכליים, השפעת יישום הוראות רגולטוריות עתידיות ובהתאם למבחנים על-פי דין.

ג.2.ג. יישום הוראות רגולטוריות בעלות השפעה על נושאי מדידה והלימות הון

התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. ממועד מתן ההקלות הכריז הבנק על תוכניות התייעלות בכח אדם בהיקף כולל של 1,114 מיליון ש"ח, נטו מהשפעת מס. השפעת התוכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תוכנית. יתרת השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.06% ליום 31 במרץ 2022.

שלוחת הבנק בתורכיה

על רקע המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה ובמסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הבנק פועל למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

לפרטים בדבר פעולות הבנק למכירת ההשקעה והסכם שנחתם עם בעל מניות המיעוט לרכישת החזקותיו, ראה [ביאור 15' בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021](#). בנוגע להסכם לרכישת החזקות המיעוט בבנק פוזיטיף, ביום 10 במרץ 2022 הושלמה העסקה ולאחריה מחזיק הבנק בבנק פוזיטיף בבעלות מלאה.

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מהפיקוח על הבנקים בישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו צוין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

כמן כן, לבנק קו אשראי לבנק פוזיטיב בהיקף של כ-45 מיליון דולר מתוכו מנוצל סך של כ-34 מיליון דולר לסוף מרץ 2022 בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק (ראה להלן). בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים בישראל, בשל התמחור האמור נוכתה יתרת קו האשראי מההון הפיקוחי.

סך ההשפעות האמורות על יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ליום 31 במרץ 2022 מסתכמות בהקטנה ב-0.06%. בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים התקבל מכתב מהפיקוח על הבנקים בישראל שמאפשר לבנק להקטין את שיעור השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה לשיעור של 300% (חלף 600% כאמור לעיל). השפעת יישום הוראה זו צפויה להגדיל את יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק בכ-0.02% ותישם החל מהדוחות לרבעון השני של שנת 2022.

בחודש דצמבר 2021 חידש הבנק קו אשראי לבנק פוזיטיב בהיקף של כ-45 מיליון דולר בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק, ל-12 חודשים או עד למועד בו יחדל הבנק מלהיות בעל מניות עיקרי בבנק פוזיטיב, המוקדם מביניהם. תמחור קו האשראי הינו בהתחשב בין היתר בנסיבות המיוחדות של בנק פוזיטיב ושל מערכת היחסים עם בעל מניות המיעוט ומאמצי הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיב, בשל המצב המתגבר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיב וכן בהתחשב בעמדת רשויות המס בתורכיה כמפורט להלן. בנק פוזיטיב קיבל הודעה מרשויות המס בתורכיה בקשר עם ביקורת מס לשנת 2018, לפיה לגישתן תמחור קו האשראי שגבה אז הבנק, היה גבוה מתנאי השוק על-פי אומדן שלהם ולפיכך סכומי הריבית ששולמו בגינו ייחשבו וימוסו כתשלום דיבידנד.

השפעת היישום של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL). השפעת היישום לראשונה גרמה לקיטון בהון עצמי רובד 1 של הבנק. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים, הבנק יזקוף את השפעת יישום התקן בהדרגה על פני 3 שנים. השפעת ההקלות בגין יישום הכללים החדשים על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.08% ליום 31 במרץ 2022. לפרטים נוספים בדבר השפעת יישום הכללים החדשים על ההון הפיקוחי, ראה [ביאור 1.ג. בתמצית הדוחות הכספיים](#).

הנפקה של כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מרץ 2022, הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים (סדרה ו') בהיקף של כ-0.4 מיליארד ש"ח. כתבי ההתחייבות כוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של המרה כפויה למניות רגילות של הבנק במקרה של ירידת יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק מ-5.0%. כתבי ההתחייבות נכללים בהון רובד 2 של הבנק בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. כתבי ההתחייבות הינם לתקופה של 11 שנים כאשר לבנק עומדת האפשרות לבצע פדיון מוקדם מלא החל מ-6 שנים ממועד הנפקתם, בכפוף לקיומם של תנאים מסוימים. כתבי ההתחייבות הנדחים נושאים ריבית בשיעור של 0.84%.

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

בחודש מרץ 2014 פרסמה וועדת באזל לפיקוח הבנקאי ('BCBS') עדכונים להוראות באזל 3 (המוכרים גם כבאזל 4) וביניהם הוראה בדבר "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי - SA-CCR".

בחודש דצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים. החוזר נועד להתאים את הוראות ניהול בנקאי תקין למספר הוראות חדשות ועדכונים שפורסמו בשנים האחרונות על-ידי ועדת באזל ואשר קשורים לסיכון אשראי צד נגדי. בהתאם לחוזר נוספה הוראה 203A בנושא טיפול בסיכון אשראי של צד נגדי. הוראה זו כוללת גישה חדשה, הגישה הסטנדרטית - SA-CCR, שמחליפה את הגישות הקיימות בהוראת ניהול בנקאי 203 (גישה החשיפה הנוכחית והגישה הסטנדרטית) לחישוב חשיפה לצד נגדי במקרה כשל (EAD). עיקרי העדכונים בגישה החדשה מתייחסים לטיפול שונה במערכי קיזוז הכוללים הסכמי התאמת מרווח אל מול מערכי קיזוז שאינם כוללים הסכמי התאמת מרווח, מקדמי סיכון פיקוחיים עדכניים וחלוקת חשיפות הנגזרים במערכי קיזוז למערכי גידור המאפשרים קיזוז חשיפות באופן מלא או חלקי. נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 ביולי 2022.

הבנק מצוי בתהליך ליישום ההוראה. להערכת הבנק, ההוראה תביא להגדלה בדרישות ההון בגין מכשירים נגזרים, לקיטון ביחס המינוף וכן תשפיע על חישוב מגבלת לווה בודד, אך בשלב זה לא ניתן לכמת את היקף ההשפעה באופן מהימן.

בנוסף, בהתאם לחוזר נוספה הוראה 208A בנושא גישות חדשות להקצאת הון בגין סיכון CVA. ההוראה מציגה מספר גישות אפשריות לחישוב הקצאת הון בגין סיכון CVA, כאשר נדרש ליישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2023. עם זאת, בהתאם לחוזר שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 21 בפברואר 2022, יישום ההוראה נדחה ליום 1 בינואר 2025.

טיוטה בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי

ביום 20 במרץ 2022 פורסמה טיוטה בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי. בהתאם לטיוטה, לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 75% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד. ההוראה טרם אושרה כסופית, ולמיטב ידיעת הבנק מתקיימים דיונים לגבי מועד תחילתה ואופן יישומה. לאור האמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף ההשפעה של ההוראה, אך ככל שתיישם ביחס למלאי החובות הקיימים, היא תביא לגידול בנכסי הסיכון.

ג.2.ד. הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון-ההון הפיקוחי-הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנת 2022 מכשירים אלו אינם נכללים עוד בהון הפיקוחי.

ג.3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תחילת יישום ההוראה מיום פרסומה. תוקפה של ההוראת השעה הוארך עד 30 ביוני 2022, ולאחריה תמשיך ההקלה לחול עד 31 בדצמבר 2023, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף שיהיה ביום 30 ביוני 2022 או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה (6.0% כאמור), הנמוך מביניהם. ביום 15 במאי 2022 פורסם חוזר לפיו תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0% כאמור).

לוח ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

31 במרץ 2022	31 במרץ 2021	31 בדצמבר 2021
637,625	554,398	638,781
במיליוני ש"ח		
סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים		
-	-	-
ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים		
ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף		
(1,757)	(2,481)	(2,431)
התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים		
התאמות בגין עסקות מימון ניירות-ערך		
70,565	64,100	73,397
התאמות בגין פריטים חוץ-מאזניים		
4,273	4,037	3,764
התאמות אחרות		
710,706	620,054	713,511
חשיפה לצורך יחס מינוף		

לוח ג-3: גילוי על יחס מינוף

31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2021	31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח/באחוזים			
חשיפות מאזניות			
624,661	546,204	620,539	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך, אך לרבות ביטחונות)
(28)	(27)	(16)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
624,633	546,177	620,523	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
3,735	2,988	3,219	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
10,781	7,695	11,537	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
-	-	-	גילום ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
(3,963)	(1,798)	(2,639)	ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקות בנגזרים
-	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על-ידי הלקוח
-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
10,553	8,885	12,117	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך			
4,928	892	7,501	נכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקות שטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקות כסוכן
4,928	892	7,501	סך חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות			
223,394	193,966	216,970	חשיפה חוץ-מאזנית בערך נקוב ברוטו
(149,997)	(129,866)	(146,405)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
73,397	64,100	70,565	פריטים חוץ-מאזניים
הון וסך החשיפות			
43,016	41,256	43,494	הון רובד *1
713,511	620,054	710,706	סך החשיפות*
יחס מינוף			
6.03%	6.65%	6.12%	יחס מינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218
5.50%	5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [ביאור 9.ט. בתמצית הדוחות הכספיים](#)). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 במרץ 2022, המוערכת בכ-0.03% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 (ראה [ביאור 9.יא. בתמצית הדוחות הכספיים](#)). השפעת ההקלות בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 31 במרץ 2022 מוערכת בכ-0.04%.

הגידול ביחס המינוף ליום 31 במרץ 2022 נובע מקיטון בחשיפות בעיקר בשל קיטון ביתרות המזומנים ופיקדונות בבנקים ומגידול בהון רובד 1.

ד. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רוחניות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי נוכחי) של גזרים ומכשירים פיננסיים.
 - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים הינו סיכון צד נגדי, דהיינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. סיכון צד נגדי מטופל בנפרד בפרק ה' להלן.
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמא: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).
- בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל פרק זה כולל פריטים שחלה עליהם מסגרת באזל לסיכון אשראי בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203 אלא אם כן צוין אחרת במפורש.

ד.1. איכות האשראי של חשיפות האשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן להבא. במסגרת זו בוטל המונח פגום ובמקומו מוצג אשראי לא צובר. בהתאם לכך, חובות צוברים שסווגו בעבר כחובות פגומים לא מוצגים במסגרת החובות שאינם צוברים וכן הלוואות לדיור בפיגור של 90 יום או יותר שסווגו בעבר במסגרת החובות הצוברים, מסווגים כחובות לא צוברים. לפרטים נוספים לגבי יישום ההוראה והשפעתה ראה [ביאור 1.1 ג., ביאור 6 וביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח התפרצות נגיף הקורונה בתחילת 2020 והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלוויים, ומתוך מטרה לעודד תאגידיים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל מספר מתווים במטרה לאפשר שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה, תוך קביעת דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם למתווים נקבע כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל המשבר מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללוויים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. יצוין כי היקף החובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים והנמצאים בדחיית תשלומים פחת באופן ניכר החל משנת 2021.

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים החל מחודש מרץ 2020, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל. הנתונים מייצגים את יתרת החובות נכון למועד הדיווח לאחר פירעונות שבוצעו בחובות שתקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה.

לוח ד-1: פריטים בדבר יתרת החוב לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, במסגרת התמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי

חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח ⁽¹⁾	פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽¹⁾	פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים						חובות בעייתיים	סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה בפיקוד של 30 ימים או יותר
		חובות לא בעייתיים	סך-הכל חובות לא בעייתיים	חובות בדירוג חובות ביצוע	חובות בדירוג ביצוע	חובות ביצוע	חובות ביצוע					
במיליוני ש"ח												
-	2,129	259	2	274	271	-	3	98	66	13	372	עסקים גדולים
-	1,670	63	1	64	53	-	11	51	62	26	115	עסקים בינוניים
34	4,539	258	18	315	294	-	21	25	108	672	340	עסקים קטנים וזעירים
אנשים פרטיים -												
29	2,014	2	1	8	7	-	1	-	2	81	8	ללא דיור
606	16,754	419	15	446	412	15	19	15	37	817	461	הלוואות לדיור
669	27,106	1,001	37	1,107	1,037	15	55	189	275	1,609	1,296	סך-הכל ישראל
6	1,951	24	-	24	24	-	-	-	21	1	24	פעילות בחו"ל
675	29,057	1,025	37	1,131	1,061	15	55	189⁽²⁾	296	1,610	1,320⁽³⁾	סך-הכל ליום 31.03.22
754	31,069	1,016	95	1,178	978	38	162	281	292	2,467	1,459	סך-הכל ליום 31.12.21

(1) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחיות שלהן הלווה זכאי לפי כל דין.
(2) מזה: חובות לא צוברים הכנסות ריבית בסך 132 מיליון ש"ח (חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית 31.12.21: 107 מיליון ש"ח).
(3) מזה: כולל הלוואות בערבות מדינה בסך של כ-354 מיליון ש"ח אשר נמצאות בדחיית תשלומים (31.12.21: 337 מיליון ש"ח)

אשראי בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, החליטה המדינה על הקמת קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע לעסקים קטנים, בינוניים וגדולים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות הנגיף. תנאי הלוואות נקבעו על-ידי משרד האוצר והינם אחידים לכל סוגי הלוואות:

- ריבית: שנה ראשונה ריבית אפס (משולמת על-ידי המדינה לבנק), שנה שנייה ואילך, פריים+1.5%.
- תקופה: עד 10 שנים, כולל תקופת גרייס עד 12 חודשים.
- בנוסף, אושרה דחיית תשלומי הלוואות לתקופה של עד שנה, בהלוואות שבהן הסתיימה תקופת הגרייס הראשונה ולא שולמו יותר מ-3 תשלומי קרן. בחודש ינואר 2022 אושרו הקלות עד ליום 30 באפריל 2022, שבמסגרתן ניתן לדחות תשלומי הלוואות לתקופה של שנה נוספת בכל נקודת זמן בחיי הלוואה.
- ביטחונות לקוח: עד 5% מגובה הלוואה המאושרת.
- סכום הלוואה בשני מסלולי הלוואה (הכללי והמוגבר): 40% מהמחזור השנתי של הלקוח או 20 מיליון ש"ח, הנמוך מביניהם.

נכון לרבעון ראשון של שנת 2022 כ-84% מיתרת האשראי בערבות מדינה הינו לעסקים קטנים וזעירים והיתרה לעסקים בינוניים וגדולים. הסיכון באשראי זה מגודר על-ידי המדינה על-פי השיעורים הבאים: עד 85% באשראי ספציפי, ולא יותר מ-15% לכלל התיק במסלול הכללי, ועד 95% באשראי ספציפי ולא יותר מ-60% לכלל התיק במסלול המוגבר שהושק ביום 21 ביוני 2020. המסלול המוגבר כולל עסקים שנפגעו באופן משמעותי מהתפשטות הקורונה ואשר הציגו ירידה משמעותית במחזור ההכנסות שלהם בשנת 2020 בהשוואה לשנה קודמת, ושהינם ללא יכולת תזרימית עצמאית להתמודד עם הנזקים התזרימיים.

לוח ד-2: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

יתרה ליום		
31.12.21	31.03.22	
במיליוני ש"ח		
4,024	3,788	עסקים קטנים וזעירים
752	627	עסקים בינוניים
233	103	עסקים גדולים
5,009	4,518	סך-הכל

לוח ד-3: מדדי סיכון אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022 מימש הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) מכאן ולהבא. יחד עם זאת, בטבלה זו לצורך ניתוח השינויים בסיכון האשראי הוצגו מחדש הנתונים המתייחסים ליום 31 בדצמבר 2021 באופן המשקף את יתרת ההפרשה ואת השינוי בסיווגים בעקבות יישום ההוראה. לפרטים נוספים ראה [ביאור ג.1 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

ליום								
31.12.2021				31.03.2022				
סך-הכל	אנשים פרטיים - הלואות לדיור אחר	אנשים פרטיים - הלואות לדיור אחר	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - הלואות לדיור אחר	אנשים פרטיים - הלואות לדיור אחר	מסחרי	
ניתוח איכות האשראי לציבור								
1.11%	1.36%	0.52%	1.39%	0.92%	0.83%	0.49%	1.18%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור
1.13%	1.48%	0.52%	1.41%	0.94%	0.94%	0.49%	1.19%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור
2.26%	2.06%	0.52%	3.26%	2.16%	1.98%	0.49%	3.12%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
5.84%	9.15%	2.94%	6.89%	5.19%	8.54%	2.78%	5.99%	שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח								
(0.37%)	(1.24%)	(0.21%)	(0.30%)	(0.66%)	(0.53%)	0.11%	(1.11%)	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
0.06%	0.07%	-	0.09%	0.06%	(0.05%)	-	0.11%	שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור								
1.51%	2.49%	0.36%	1.99%	1.36%	2.35%	0.37%	1.76%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
137.0%	183.9%	68.9%	143.4%	148.4%	283.0%	76.8%	149.4%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר
134.2%	168.2%	68.9%	141.4%	145.3%	249.4%	76.8%	147.5%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי, מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
27.4	34.7	410.0	24.1	22.9	(51.1)	-	16.0	יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות נטו

הערה:

אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

ברבעון הראשון של שנת 2022 נרשמה ירידה (שיפור) במדדי סיכון האשראי הבאים לעומת סוף שנת 2021:

- שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור
- שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור
- שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
- שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
- בכל אחד מהמדדים המצוינים לעיל השיפור נרשם בכל אחד מהסקטורים ובעיקר באנשים פרטיים, אחר ומסחרי.
- במדדי הוצאה בגין הפסדי אשראי מסך הסקטורים במצטבר נרשמה הכנסה בדומה לנתוני דצמבר 2021, בשיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור שיעור ההכנסה גבוה מנתוני דצמבר 2021 בעיקר בהשפעת גבייה במגזר המסחרי. בשיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור נרשמה יציבות
- בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור נרשמה ירידה בהשפעת ההכנסות שנרשמו מגבייה

לוח ד-4: איכות האשראי של חשיפות אשראי

31 במרץ 2022				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
378,796	5,038	380,370	3,464	1 חובות, למעט אגרות-חוב
64,726	12	64,738	-	2 אגרות-חוב
214,706	860	214,794	772	3 חשיפות חוץ-מאזניות
658,228	5,910	659,902	4,236	4 סך-הכל

31 במרץ 2021*				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
322,884	5,668	323,777	4,775	1 חובות, למעט אגרות-חוב
61,995	-	61,995	-	2 אגרות-חוב
192,875	732	192,984	623	3 חשיפות חוץ-מאזניות
577,754	6,400	578,756	5,398	4 סך-הכל

31 בדצמבר 2021				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
368,202	5,112	369,018	4,296	1 חובות, למעט אגרות-חוב
67,455	-	67,455	-	2 אגרות-חוב
221,340	797	221,325	812	3 חשיפות חוץ-מאזניות
656,997	5,909	657,798	5,108	4 סך-הכל

* הוצג מחדש.

לפרטים נוספים ראה [טבלה 3-4: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

2.2. חשיפות לסיכוני אשראי

לוח ד-5: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל

ליום 31 במרץ 2022										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.03.2022 ⁽⁴⁾										
סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: חובות ⁽²⁾	לא צובר	הוצאות (הכנסות) חשבונאיות הפרשה בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות יתרת	סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בישראל										
ציבור - מסחרי										
41	(5)	(2)	5	33	2,611	3,264	33	3,138	3,274	חקלאות
198	-	(519)	732	799	1,275	1,962	799	1,259	2,061	כרייה וחציבה
336	(14)	79	140	416	16,166	32,497	421	32,088	32,971	תעשייה
659	(5)	(299)	558	926	43,725	95,029	926	93,460	95,129	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
470	(28)	37	92	137	28,750	35,089	137	34,770	35,327	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
570	1	72	136	901	8,072	12,532	908	12,602	13,599	אספקת חשמל ומים
345	(4)	14	221	640	27,198	40,585	640	39,330	40,964	מסחר
167	(1)	(23)	144	794	9,937	11,794	804	10,748	11,821	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
403	3	161	293	874	8,712	12,816	895	11,781	13,075	תחבורה ואחסנה
105	1	12	141	154	4,883	8,089	154	7,767	8,135	מידע ותקשורת
144	(4)	(154)	2	153	23,632	38,690	153	47,864	48,104	שירותים פיננסיים
209	2	36	41	132	10,799	16,408	132	15,317	16,523	שירותים עסקיים אחרים
209	-	12	29	69	6,785	9,433	69	8,952	9,442	שירותים ציבוריים וקהילתיים
3,856	(54)	(574)	2,534	6,028	192,545	318,188	6,071	319,076	330,425	סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾
478	-	32	558	561	119,166	128,744	561	125,404	128,744	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
860	3	(46)	291	694	34,779	52,234	694	49,142	52,238	אנשים פרטיים - אחר
5,194	(51)	(588)	3,383	7,283	346,490	499,166	7,326	493,622	511,407	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	3	5,048	-	6,258	6,258	בנקים בישראל ⁽⁹⁾
-	-	-	-	-	767	770	-	42,108	42,108	ממשלת ישראל
5,194	(51)	(588)	3,383	7,283	347,260	504,984	7,326	541,988	559,773	סך-הכל פעילות בישראל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 166,046-4,982; 658; 40,827; 347,260 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, נירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-370 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-856 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן, כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-3,755 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-74 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

לוח ד-5: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2021 (4)									
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי	יתרת הפסדי אשראי	לא צובר	בעייתני (6)	מזה: חובות (2)	סך-הכל	בעייתני (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך-הכל
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
15	(27)	(29)	8	35	2,574	3,293	35	3,119	3,302
699	-	2	776	844	1,437	2,223	845	1,375	2,225
280	52	(28)	178	539	15,688	34,028	539	33,516	34,554
798	(124)	103	557	873	42,343	95,193	873	93,465	95,350
469	(77)	(182)	127	212	27,581	35,480	212	34,927	35,698
187	69	60	147	918	7,393	13,035	946	13,030	14,046
755	(19)	(219)	265	688	26,920	41,237	689	39,627	41,705
256	12	(45)	166	854	10,077	11,945	871	10,477	11,973
113	10	(24)	323	385	8,173	12,022	411	11,239	12,140
143	(45)	(190)	147	158	4,190	7,225	158	6,956	7,274
253	(2)	9	6	154	23,541	41,952	154	50,283	50,636
189	28	(11)	87	171	10,624	16,165	171	14,743	16,228
70	1	(12)	41	73	6,729	9,277	73	8,727	9,284
4,227	(122)	(566)	2,828	5,904	187,270	323,075	5,977	321,484	334,415
527	(1)	(226)	1	570	114,612	125,207	570	121,811	125,207
625	(25)	(424)	649	720	34,754	52,374	720	49,033	52,381
5,379	(148)	(1,216)	3,478	7,194	336,636	500,656	7,267	492,328	512,003
-	-	-	-	-	167	5,226	-	6,511	6,511
-	-	-	-	-	787	790	-	41,758	41,758
5,379	(148)	(1,216)	3,478	7,194	337,590	506,672	7,267	540,597	560,272

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 1,253; 39,639; 337,590 ו-177,000 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-733 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-988 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. כמו-כן כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-3,755 מיליוני ש"ח בגין נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבוביות חוק מכר.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-74 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

לוח ד-6: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בחו"ל

ליום 31 במרץ 2022									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.03.2022 (4)									
סיכון אשראי כולל (1)	מזה: דירוג ביצוע אשראי (5)	מזה: סיכון אשראי בעייתי (6)	מזה: סיכון סך-הכל חובות (2)	מזה: סיכון אשראי בעייתי (6)	לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבונאיות הפסדי אשראי	יתרת הפסדי אשראי	
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
171	171	-	171	171	-	-	-	1	חקלאות
636	611	25	361	58	25	1	-	10	כרייה וחציבה
3,530	2,831	422	2,706	1,761	422	5	-	34	תעשייה
12,415	10,223	810	12,273	8,597	810	625	(1)	354	בינוי ונדל"ן
637	582	5	442	106	5	5	(1)	7	אספקת חשמל ומים
3,050	2,857	165	3,049	2,497	165	56	-	85	מסחר
3,359	2,645	665	3,348	2,638	665	7	(10)	89	בתי מלון, שירותי אוכל והארחא
736	642	60	613	492	60	30	(4)	23	תחבורה ואחסנה
1,652	1,607	40	1,443	1,057	40	18	(1)	17	מידע ותקשורת
9,147	9,006	67	3,795	2,851	67	1	-	38	סך-הכל שירותים פיננסיים
1,125	986	5	1,123	685	5	-	(1)	18	שירותים עסקיים אחרים
1,919	1,840	23	1,721	1,307	23	2	-	21	שירותים ציבוריים
38,377	34,001	2,287	31,045	22,220	2,287	749	(12)	697	סך-הכל מסחר (7)
572	545	24	572	533	24	24	-	4	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
198	196	-	198	51	-	-	-	1	אנשים פרטיים - אחר
39,147	34,742	2,311	31,815	22,804	2,311	773	(12)	702	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
28,945	28,939	-	13,443	12,627	-	-	-	1	בנקים בחו"ל (8)
19,191	19,037	-	1,159	1,145	-	-	-	1	ממשלות בחו"ל
87,283	82,718	2,311	46,417	36,576	2,311	773	(12)	704	סך-הכל פעילות בחו"ל
647,056	624,706	9,637	551,401	383,835	9,637	4,156	(600)	5,898	סך-הכל בישראל ובחו"ל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,892,0, 23,899, 36,576 ו-17,917 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך של כ-45 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

לוח ד-6: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בחו"ל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2021 (4)									
סיכון אשראי כולל (1)	מזה: דירוג ביצוע אשראי (5)	מזה: סיכון אשראי בעייתי (6)	סך-הכל	מזה: חובות (2)	בעייתי (6)	לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבונאיות ההפרשה להפסדי אשראי	יתרת
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
193	193	-	193	193	-	-	(1)	-	1
801	777	24	354	57	24	-	(3)	-	1
3,967	3,119	511	2,917	1,879	511	5	(8)	(15)	28
11,424	9,082	824	11,290	7,982	824	702	15	(23)	300
795	740	5	436	123	5	5	(1)	1	5
2,896	2,685	162	2,851	2,351	162	54	3	(6)	27
3,414	2,532	753	3,414	2,650	753	101	-	(2)	77
931	811	83	613	487	83	31	(11)	1	23
1,635	1,589	18	1,413	869	18	18	(1)	(1)	11
8,720	8,643	66	2,949	1,991	66	1	(2)	(5)	14
1,260	1,211	8	1,260	825	8	2	5	-	14
1,831	1,745	23	1,566	1,117	23	23	-	-	16
37,867	33,127	2,477	29,256	20,524	2,477	942	(4)	(50)	517
553	522	26	553	515	26	26	-	-	6
177	174	1	177	54	1	1	(1)	-	1
38,597	33,823	2,504	29,986	21,093	2,504	943	(5)	(50)	524
27,607	27,603	-	14,229	13,444	-	-	-	-	1
22,644	22,644	-	1,200	1,187	-	-	1	-	5
88,848	84,070	2,504	45,415	35,724	2,504	943	(4)	(50)	530
649,120	624,667	9,771	552,087	373,314	9,771	4,421	(1,220)	(198)	5,909

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 0, 27,815, 35,724 ו-17,116 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיר, בסך של כ-0 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

לוח ד-7: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים

ליום 31 בדצמבר 2021		ליום 31 במרץ 2022				
סיכון אשכנזי	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשכנזי נוכחי כולל	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשכנזי חיצוני⁽⁴⁾						
4,615	2,792	1,823	10,167	6,055	4,112	AAA עד AA-
18,500	6,296	12,204	24,780	12,774	12,006	A+ עד A-
661	161	500	720	169	551	BBB+ עד BBB-
19	16	3	14	9	5	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
198	57	141	158	74	84	ללא דירוג
23,993	9,322	14,671	35,839	19,081	16,758	סך-הכל חשיפות האשכנזי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשכנזי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשכנזי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשכנזי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשכנזי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's ו-S&P.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 במרץ 2022 בכ-35.8 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-11.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-24.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021. עלייה זו נבעה מעלייה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-9.8 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מרכישת ביטוח בגין ערבויות חוק מכר ומהגדלת ביטוח לתיק אשכנזי מקרקעין מחברות ביטוח זרות. כ-97.5% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-48.5% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 51.2% בחברות ביטוח ו-0.3% מוסד פיננסי אחר. החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (79.6%), בארצות-הברית (17.3%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (3.1%).

3.3. מידע נוסף על חשיפות לסיכונים אשכנזי

3.3.א. בינוי והנדל"ן

הפעילות בענפי הבינוי והנדל"ן התאפיינה בגידול משמעותי שהחל בשנת 2021, המוצא את ביטויו בין היתר ברמת ביקושים גבוהה לדירות, עלייה משמעותית בהיקפי מכירת דירות חדשות ועלייה במחירי הדור.

כתוצאה מהצמיחה בענף גדל הביקוש לאשכנזי עסקי בענפי הבינוי והנדל"ן כך שהבנק הגדיל במהלך שנת 2021 את פעילות המימון לענפי הנדל"ן ופרויקטי הנדל"ן, תוך התאמות והקלות מסוימות. כתוצאה מכך נרשמה צמיחה בתיק האשכנזי בענפי הבינוי והנדל"ן, תוך עלייה מתונה בשיעורי המימון במקביל לשחיקה מסוימת של מרווחי האשכנזי (לפרטים ראה [ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים בתמצית הדוחות הכספיים](#)), ברבעון הראשון של שנת 2022 הואט קצב הגידול בתיק. הבנק פועל בהתאם למסגרת ניהול סיכון האשכנזי ותוך בחינה של רווחיות מתואמת סיכון.

בהמשך להנחיית הפיקוח על הבנקים נקבעו קריטריונים לחיתום אשכנזי הנחשבים כסיכון מוגבר, הבנק מנטר את הביצועים בהתאם לכך החל מהרבעון השני של 2021. להערכת הבנק ההתאמות וההקלות שבוצעו בתנאי החיתום אינן מביאות לשינוי מהותי ברמת הסיכון בהתחשב בגורמים מפצים באשכנזים אלה. כמו-כן, הבנק הביא לידי ביטוי גורמים אלו בקביעת הפרשה הקבוצתית הנאותה לענף הבינוי והנדל"ן כמפורט בהמשך.

לוח ד-8: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 במרץ 2022					
סיכון אשראי כולל	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽²⁾
			ערבויות	מסגרות לא מוצלחות	
במיליוני ש"ח					
3,977	(745)	4,722	917	938	2,867
399	-	399	42	56	301
63,685	(45,878)	109,563	45,613 ⁽³⁾	37,377	26,573
30,182	(822)	31,004	915	5,836	24,253
20,693	(3,223)	23,916	7,277	6,794	9,845
118,936	(50,668)	169,604	54,764	51,001	63,839
11,520	-	11,520	724	1,992	8,804
130,456	(50,668)	181,124	55,488	52,993	72,643
12,415	-	12,415	4	3,794	8,617
142,871	(50,668)	193,539	55,492	56,787	81,260

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים	2,867	938	917	4,722	(745)	3,977
בנייה לתעשייה	301	56	42	399	-	399
בנייה לדיור	26,573	37,377	45,613 ⁽³⁾	109,563	(45,878)	63,685
נקסים מניבים	24,253	5,836	915	31,004	(822)	30,182
אחר	9,845	6,794	7,277	23,916	(3,223)	20,693
סך-הכל חטיבה עסקית	63,839	51,001	54,764	169,604	(50,668)	118,936
חטיבה קמעונאית	8,804	1,992	724	11,520	-	11,520
סך-הכל - פעילות בישראל	72,643	52,993	55,488	181,124	(50,668)	130,456
פעילות בחו"ל	8,617	3,794	4	12,415	-	12,415
סך-הכל סיכון אשראי	81,260	56,787	55,492	193,539	(50,668)	142,871

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021

סיכון אשראי כולל	השפעת מקדמים והפחתות	סיכון אשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות	אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾		סיכון אשראי מאזני הלוואות ⁽⁴⁾
			ערבויות	מסגרות לא מוצלחות	
במיליוני ש"ח					
5,198	(603)	5,801	755	1,375	3,671
409	-	409	38	54	317
61,699	(41,972)	103,671	41,917 ⁽⁵⁾	36,949	24,805
30,848	(799)	31,647	1,052	7,270	23,325
21,233	(3,014)	24,247	6,887	8,199	9,161
119,387	(46,388)	165,775	50,649	53,847	61,279
11,646	-	11,646	692	2,145	8,809
131,033	(46,388)	177,421	51,341	55,992	70,088
11,378	(2)	11,380	22	3,283	8,075
142,411	(46,390)	188,801	51,363	59,275	78,163

חטיבה עסקית

בנייה למסחר ושירותים	3,671	1,375	755	5,801	(603)	5,198
בנייה לתעשייה	317	54	38	409	-	409
בנייה לדיור	24,805	36,949	41,917 ⁽⁵⁾	103,671	(41,972)	61,699
נקסים מניבים	23,325	7,270	1,052	31,647	(799)	30,848
אחר	9,161	8,199	6,887	24,247	(3,014)	21,233
סך-הכל חטיבה עסקית	61,279	53,847	50,649	165,775	(46,388)	119,387
חטיבה קמעונאית	8,809	2,145	692	11,646	-	11,646
סך-הכל - פעילות בישראל	70,088	55,992	51,341	177,421	(46,388)	131,033
פעילות בחו"ל	8,075	3,283	22	11,380	(2)	11,378
סך-הכל סיכון אשראי	78,163	59,275	51,363	188,801	(46,390)	142,411

(1) יתרת חוזים, לפני השפעת מקדמי ערבויות חוק מכר.

(2) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-7,608 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח לתיק אשראי מקרקעין.

(3) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-38,069 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.

(4) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-5,786 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח לתיק אשראי מקרקעין.

(5) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-11,053 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר.

ליום 31 במרץ 2022 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-143 מיליארד ש"ח. סך סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן עלה ברבעון הראשון של שנת 2022 בכ-0.3%. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-83% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן.

החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבנייה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-54% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר, שירותים ותעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-29% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

לוח ד-9: ניתוח איכות האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן

השינוי	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
0.7%	137,438	138,453	סיכון אשראי שאינו בעייתי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
14.1%	524	598	בעייתי צובר (עד ליום 31.12.2021 בעייתי שאינו פגום)
(6.8%)	1,368	1,275	לא צובר (עד ליום 31.12.2021 פגום)
(17.4%)	3,081	2,545	שאינו בעייתי
(11.2%)	4,973	4,418	סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
0.3%	142,411	142,871	סך-הכל סיכון אשראי

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד ברבעון הראשון של שנת 2022 ב-11.2%.

לוח ד-10: סיכון אשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בחטיבה העסקית - לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾

יתרה ליום 31 במרץ 2022					
סך-הכל	אחר	קרקעות	נכסים שבנייתם הושלמה ⁽²⁾	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח					
					שיעור מימון⁽³⁾
5,638	-	2,405	3,233	-	עד 45%
13,550	-	7,020	6,530	-	מעל 45% ועד 65%
23,603	-	16,510	7,093	-	מעל 65% ועד 85%
1,063	-	593	470	-	מעל 85%
					כושר ספיגה⁽⁴⁾
1,076	-	-	-	1,076	עד 25%
25,557	-	-	-	25,557	מעל 25% ועד 50%
17,196	-	-	-	17,196	מעל 50% ועד 75%
51,100	-	-	-	51,100	מעל 75%
					אחר⁽⁵⁾
30,821	30,821	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי לפני מקדמים והפחתות - חטיבה עסקית
169,604	30,821	26,528	17,326	94,929	השפעת מקדמים והפחתות
(50,668)	-	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית
118,936	-	-	-	-	

- הפילוח לסגמנטים ולשיעורי המימון נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים (כושר ספיגה הוצג בהתאם לכושר הספיגה המינימלי בהתבסס על תנאי הליווי שאושרו) ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- שיעור מימון הינו היחס בין סיכון האשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות אשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט.
- "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

לוח ד-10: סיכון אשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בחטיבה העסקית - לפי שיעור המימון (LTV) וכוסר ספיגה⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2021					
סך-הכל	אחר	קרקעות	נכסים שבנייתם הושלמה ⁽³⁾	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽³⁾	
במיליוני ש"ח					
שיעור מימון⁽⁴⁾					
6,366	-	3,373	2,993	-	עד 45%
13,814	-	6,638	7,176	-	מעל 45% ועד 65%
21,343	-	14,335	7,008	-	מעל 65% ועד 85%
1,134	-	501	633	-	מעל 85%
כוסר ספיגה⁽⁵⁾					
1,704	-	-	-	1,704	עד 25%
27,345	-	-	-	27,345	מעל 25% ועד 50%
17,005	-	-	-	17,005	מעל 50% ועד 75%
45,423	-	-	-	45,423	מעל 75%
אחר⁽⁶⁾					
31,641	31,641	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי לפני מקדמים והפחתות - חטיבה עסקית
165,775	31,641	24,847	17,810	91,477	השפעת מקדמים והפחתות
46,388	-	-	-	-	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית
119,387	-	-	-	-	

- (1) הוצג לראשונה בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.
- (2) הפילוח לסגמנטים ולשיעורי המימון נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- (3) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים (כוסר ספיגה הוצג בהתאם לכוסר הספיגה המינימלי בהתבסס על תנאי הליווי שאושרו) ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- (4) שיעור מימון הינו היחס בין סיכון האשראי לפני השפעת מקדמים והפחתות לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות אשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (5) כוסר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט.
- (6) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 85% מהווה כ-2.4% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית ברבעון הראשון של שנת 2022 לעומת 2.7% בדצמבר 2021. שיעור האשראי בכוסר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-1.1% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית ברבעון הראשון של שנת 2022 לעומת 1.9% בדצמבר 2021. יצוין כי ביום 20 במרץ 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה לפיה לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 75% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגנונות שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מביניהם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. במהלך המחצית השנייה של שנת 2021 וברבעון הראשון של שנת 2022 הרחיב הבנק את היקף הביטוח לתיק ערביות חזק מכר וביצע לראשונה ביטוח לתיק ההלוואות המובטחות בשעבוד קרקע. ביטוחים אלו איפשרו לבנק, עם השלמתם, להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה [ביאור 10א\(4\) בתמצית הדוחות הכספיים והערות שוליים בטבלה "פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן"](#) לעיל). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה. תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי ורגישות לירידת מחיר. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון.

במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

הבנק הביא לידי ביטוי בחישובי הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שינויים ומגמות באיכות התיק. במהלך 2021 בוצעו התאמות במקדם ההפרשה הקבוצתית בענף הבינוי והנדל"ן וזאת לאור הגידול המהיר באשראי בענף ובגין הקלות בחיתום האשראי. התוספת במקדם ההפרשה מעודכנת מדי רבעון בהתאם למתודולוגיה שנקבעה.

ד.3.ב. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים ולקבוצות לווים

לוח ד-11: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

31 במרץ 2022			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף משק			
1	2,598	890	3,488
5	3,797	4,055	7,852
1	899	1,004	1,903
1	1,195	196	1,391
1	901	497	1,398
11	10,851	10,380	21,231
2	995	3,533	4,528
22	21,236	20,555	41,791
31 בדצמבר 2021			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף משק			
1	2,157	1,227	3,384
5	3,523	4,624	8,147
1	782	1,133	1,915
1	1,300	103	1,403
1	898	496	1,394
1	158	1,306	1,464
10	10,187	10,950	21,137
2	1,094	3,768	4,862
22	20,099	23,607	43,706

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 31 בדצמבר 2021 קיימת קבוצת לווים אחת אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: "הוראה 313"), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313).

הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

לוח ד-12: יתרות סיכון האשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 31 במרץ 2022

31 במרץ 2022						
שיעור מההון הרגולטורי	חבות נטו ⁽¹⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני
במיליוני ש"ח						
16.3%	7,027	9	7,036	189	1,999	5,034

- הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
- סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתיבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

ד.3.ג. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

לוח ד-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				31.03.2022	
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור יתרה חוב רשומה בתקופה ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח	שיעור יתרה במיליוני ש"ח			
4.0%	119,744	0.1%	140	24.2%	29,025	11.2%	13,463	39.8%	47,498	24.7%	29,618	31.03.2022
15.8%	115,166	0.1%	147	24.4%	28,137	11.8%	13,610	39.6%	45,600	24.0%	27,672	31.12.2021
10.8%	99,495	0.2%	200	25.7%	25,573	13.7%	13,619	38.8%	38,623	21.6%	21,480	31.12.2020

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף פרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת השפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

לוח ד-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31.03.21	30.06.21	30.09.21	31.12.21	31.03.22	
מאפיינים					
41.5%	41.8%	40.0%	41.0%	42.2%	שיעור מימון מעל 60%
0.1%	0.1%	0.1%	-	0.1%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
58.6%	59.8%	60.4%	60.1%	59.6%	שיעור בריבית משתנה
5.2%	3.8%	4.5%	3.8%	2.7%	שיעור הלוואות לכל מטרה
10.6%	9.3%	11.1%	11.8%	11.2%	שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
8.0%	8.1%	8.1%	8.2%	8.0%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
24.5	24.5	24.6	24.6	24.6	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

ברבעון ראשון של שנת 2022 קיימת עלייה ביתרות הלוואות לדיור של 4% לעומת דצמבר 2021. במדדי איכות התיק נרשמה עלייה (החמרה) במדד שיעור מימון מעל 60% בהשפעת עליית מחירי הדיור. מדד שיעור החזר מהכנסה מעל 40% נישאר ברמה דומה לרבעונים קודמים. ירידה נרשמה במדד שיעור ביצועי הלוואות בריבית משתנה ובישעור הלוואות לכל מטרה. יציבות נרשמה בתקופת הפירעון הממוצעת לרכישה.

ד.3.ד. אשראי לאנשים פרטיים (ללא דיור)

לוח ד-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום			
	31.12.2021	31.03.2022		
	במיליוני ש"ח			
מאזני				
1.1%	28	2,522	2,550	עו"ש חובה
1.1%	256	24,073	24,329	הלוואות ⁽¹⁾
11.6%	5	43	48	מזה: הלוואות בולט ובלון
(4.2%)	(141)	3,376	3,235	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
(2.5%)	(122)	4,838	4,716	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
0.1%	21	34,809	34,830	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
חוץ-מאזני				
(0.8%)	(141)	17,743	17,602	סיכון אשראי חוץ-מאזני
(0.2%)	(120)	52,552	52,432	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

ברבעון הראשון של שנת 2022 עלתה יתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-0.4% לעומת 31 בדצמבר 2021. סך סיכון האשראי המאזני גדל בתקופה זו בכ-0.1%. בסיכון האשראי החוץ-מאזני חלה ירידה של כ-0.8%.

ד.3.ה. מימון ממונף

מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות). מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישה זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine). הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. קיימת מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רובד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה. להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

לוח ד-16: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ליום 31 במרץ 2022			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	11	216	227
2	998	393	1,391
1	240	-	240
2	561	-	561
1	350	-	350
1	644	-	644
1	422	-	422
9	3,226	609	3,835

ליום 31 בדצמבר 2021			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	3	326	329
2	889	497	1,386
1	240	-	240
2	600	-	600
1	641	-	641
1	425	-	425
8	2,798	823	3,621

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-270 מיליון ש"ח.

ד.4. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

לוח ד-17: טבלת הפחתת סיכון אשראי

31 במרץ 2022									
מובטחים							לא מובטחים		
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	10,943	23,609	12,854	15,385	23,797	38,994	339,802	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	64,726	2 אגרות-חוב
-	-	10,943	23,609	12,854	15,385	23,797	38,994	404,528	3 סך-הכל
-	-	-	-	6	180	6	180	2,993	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

31 במרץ 2021*									
מובטחים							לא מובטחים		
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	3,117	3,835	4,744	13,609	7,861	17,444	305,440	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	61,995	2 אגרות-חוב
-	-	3,117	3,835	4,744	13,609	7,861	17,444	367,435	3 סך-הכל
-	-	-	-	8	25	8	25	2,797	4 מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

31 בדצמבר 2021*									
מובטחים							לא מובטחים		
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	8,697	23,237	9,554	14,746	18,251	37,983	330,219	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	67,455	2 אגרות-חוב
-	-	8,697	23,237	9,554	14,746	18,251	37,983	397,674	3 סך-הכל
-	-	-	-	4	110	4	110	2,689	4 מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

* הוצג מחדש.

ד.4.ב. הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון

לוח ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾

31 במרץ 2022										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
228,476	-	31	98	-	-	10	-	234	228,103	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,827	-	-	-	-	-	48	-	6,073	1,706	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
11,210	-	-	32	-	-	32	-	11,146	-	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
4,087	-	-	-	-	-	-	-	4,087	-	4 חברות נירות-ערך
143,857	-	130	123,120	-	-	9,905	-	10,702	-	5 תאגידים
51,446	-	-	27	51,419	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,562	-	-	-	9,562	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
120,488	-	-	3,037	18,684	29,862	35,946	32,959	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
83,903	-	-	83,903	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,659	-	1,075	1,584	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
16,801	1,042	949	11,637	-	-	-	-	-	3,173	11 נכסים אחרים*
3,878	-	657	3,221	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
680,316	1,042	2,185	223,438	79,665	29,862	45,941	32,959	32,242	232,982	12 סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 300% החל מיום 1 בינואר 2020 ובשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

לוח ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

		31 במרץ 2021									
		0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150%	אחר ⁽³⁾	סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
		במיליוני ש"ח									
1	ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	212	-	-	-	-	-	300	38	-	207,231
2	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	4,143	-	-	45	-	-	-	-	-	6,030
3	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	12,692	-	-	288	-	-	46	-	-	13,026
4	חברות ניירות-ערך	6	-	-	-	-	-	-	-	-	6
5	תאגידים	3,997	-	-	1,619	-	-	110,410	80	-	116,106
6	חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	49,452	-	-	-	49,452
7	הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	9,852	-	-	-	9,852
8	בביטחון נכס מגורים	-	-	29,591	29,489	18,914	19,743	3,707	-	-	101,444
9	בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	76,196	-	-	76,196
10	הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	1,254	1,300	-	2,554
11	נכסים אחרים*	3,859	-	-	-	-	-	8,906	909	1,799	15,473
11א	*מזה: בגין מניות	-	-	-	-	-	-	2,221	582	-	2,803
12	סך-הכל	21,050	212,382	29,591	31,441	18,914	79,047	200,819	2,327	1,799	597,370

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 300% החל מיום 1 בינואר 2020 ובשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

לוח ד-18: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2021										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
239,730	-	32	314	-	-	-	-	273	239,111	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,441	-	-	-	-	-	47	-	5,886	1,508	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
10,799	-	-	36	-	-	43	-	10,720	-	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
2,451	-	-	-	-	-	-	-	2,451	-	4 חברות ניירות-ערך
134,749	-	222	122,684	-	-	5,428	-	6,415	-	5 תאגידים
51,543	-	-	-	51,543	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,578	-	-	-	9,578	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
115,524	-	-	4,162	18,076	26,842	34,370	32,074	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
90,834	-	-	90,834	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,327	-	1,337	990	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
16,647	1,338	1,123	11,117	-	-	-	-	-	3,069	11 נכסים אחרים*
3,650	-	657	2,993	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
681,623	1,338	2,714	230,137	79,197	26,842	39,888	32,074	25,745	243,688	12 סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 300% החל מיום 1 בינואר 2020 ובשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

ה. סיכונים אשראי של צד נגדי

סיכון הצד הנגדי מוגדר בבנק בהתאם להגדרה המופיעה בהוראת ניהול בנקאי תקין 203 כסיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. הסיכון הינו שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. ערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה, ערך השוק אינו ודאי ועשוי להשתנות לאורך זמן ובהתאם לתנועות בגורמי סיכון השוק העומדים בבסיסו.

ה.1. חשיפות לסיכון צד נגדי

לוח ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית

31 במרץ 2021				31 במרץ 2022				
RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ש"ח								
4,852	8,355	7,160	3,381	3,751	11,404	10,745	6,100	1 שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))
4,852	8,355	7,160	3,381	3,751	11,404	10,745	6,100	6 סך-הכל

31 בדצמבר 2021				
RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	
במיליוני ש"ח				
4,150	10,725	9,810	6,530	1 שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	3 הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))
4,150	10,725	9,810	6,530	6 סך-הכל

לוח ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי

31 בדצמבר 2021		31 במרץ 2021		31 במרץ 2022		
RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	
במיליוני ש"ח						
3,039	10,470	2,500	8,047	3,171	11,170	3 סך-כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

1. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי חליפין;
- **סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן;
- **סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי מניות או מדדי מניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

גורמי סיכון השוק העיקריים אליהם חשוף הבנק הם שערי הריבית של השקל במגזר הצמוד והלא-צמוד, אינפלציה, שער החליפין שקל/דולר ומרווחים בין עקומי הריבית השונים.

להרחבה על סיכויי השוק, ריבית והשקעה ואופן ניהולם ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

1.1. סיכון שוק בתיק למסחר

סיכויי שוק בתיק למסחר הם תוצאה של פעילות הבנק כעושה שוק, כסוחר וכמנהל פוזיציות עבור עצמו. רמת הסיכון של הבנק נמדדת ומבוקרת על-פי נהלים הכוללים, בין היתר, מגבלות על אומדן סיכון במונחי VaR ועל רגישות השווי הכלכלי לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. אומדן סיכון בשיטת הערך בסיכון (VaR), אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לתאגיד בשל התממשות סיכויי שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת מובהקות סטטיסטית שנקבעה מראש על-ידי הבנק ואושרה על-ידי הדירקטוריון.

לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)

ממוצע בשנת 2021	ליום 31 בדצמבר 2021	ממוצע בשנת 2022	ליום 31 במרץ 2022
במיליוני ש"ח			
25	20	30	37

סך-הכל מסחר בחדרי העסקות

לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2021		31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח			
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%
225	74	250	(88)
*40	*27	49	(21)
דולר ארצות-הברית			
אירו			
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%
(548)	529	(589)	582
מדד המחירים לצרכן			

* הוצג מחדש.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

לוח ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית

הבנק נדרש לשמור הון בגין נכסי סיכון שוק, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכוני הריבית והמניית בתיק למסחר בלבד, כפי שהוגדרו לעיל, ועל סיכוני המטבע בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

	31 בדצמבר 2021	31 במרץ 2021	31 במרץ 2022	
נכסי סיכון במיליוני ש"ח				
מוצרים ישירים				
1	3,004	2,539	2,902	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
2	-	-	-	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
3	425	225	350	סיכון שער חליפין
4	-	-	-	סיכון סחורות
אופציות				
5	-	-	-	הגישה הפשוטה
6	668	1,088	441	גישת דלתה-פלוס
7	-	-	-	גישת התרחישים
8	-	-	-	איגוח
9	4,097	3,852	3,693	סך-הכל

2.1 סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון ריבית בתיק הבנקאי מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של הבנק (דהיינו, השינוי בערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות) ו/או על הכנסות הריבית נטו (רגישות ההכנסה החשבונאית). הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיק ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד. בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה) לתרחישי שינוי בעקומי הריבית השקלית, המדדית והמט"חית.

בטבלת רגישות הערך הכלכלי מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מהחישוב בטבלאות שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בריבית ניכיון המשקפת גם את רמת הסיכון של הצד הנגדי למכשיר הפיננסי. בהתאם להוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל, הבנק מיישם תרחישי זעזוע וקיצון היפותטיים לשינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו המותאם של המכשירים הפיננסיים המשמשים את הבנק. תרחישי הזעזוע והקיצון מחושבים בהתאם לנוסחאות שנקבעו בדרישות הדיווח. התרחישים הנדרשים הינם התללה (ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך), השטחה (עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך), עליות ריבית בטווח הקצר וירידת ריבית בטווח הקצר. התרחישים יושמו באופן אחיד על כל המטבעות הנכללים בדיווח לציבור.

לוח ו-4: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2021					ליום 31 במרץ 2022						
שקל לא-צמוד	שקל למדד	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל לא-צמוד	שקל למדד	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל לא-צמוד	שקל למדד	שקל צמוד	
במיליוני ש"ח											
613,452	10,721	72,412	60,262	470,057	605,502	12,032	67,371	58,157	467,942	נכסים פיננסיים**	
776,023	60,616	301,262	20,899	393,246	834,066	60,706	336,569	24,358	412,433	סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים	
573,871	15,506	121,294	34,819	402,252	569,918	14,761	121,210	33,766	400,181	התחייבויות פיננסיות**	
777,430	56,174	253,559	22,441	445,256	834,588	58,042	284,465	25,179	466,902	סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ-מאזניים	
38,174	(343)	(1,179)	23,901	15,795	35,062	(65)	(1,735)	23,570	13,292	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	
(5,030)	-	-	(5,030)	-	(4,711)	-	-	(4,711)	-	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים	
6,239	236	1,617	-	4,386	11,827	433	2,776	-	8,618	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה	
39,383	(107)	438	18,871	20,181	42,178	368	1,041	18,859	21,910	שווי הוגן נטו מותאם**	
38,980	(38)	193	18,508	20,317	41,205	401	925	18,956	20,923	מזה: תיק בנקאי	

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים, ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

** למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

לוח ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2021					ליום 31 במרץ 2022						
שקל לא-צמוד	שקל למדד	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל לא-צמוד	שקל למדד	שקל צמוד	מטבע-חוץ - מטבע-חוץ - סך-הכל	שקל לא-צמוד	שקל למדד	שקל צמוד	
במיליוני ש"ח											
669	141	86	(585)	1,027	356	50	169	(619)	756	עלייה במקביל של 1%	שינויים מקבילים
647	142	91	(578)	992	397	52	206	(620)	759	מזה: תיק בנקאי	
(604)	(62)	(92)	582	(1,032)	(261)	(50)	(177)	645	(679)	ירידה במקביל של 1%	
(587)	(59)	(98)	575	(1,005)	(305)	(49)	(217)	645	(684)	מזה: תיק בנקאי	
(288)	35	(77)	(11)	(235)	(106)	28	49	178	(361)	התללה ⁽¹⁾	
(274)	36	(81)	(14)	(215)	(120)	28	14	183	(345)	מזה: תיק בנקאי	
503	(7)	74	(106)	542	355	(14)	(46)	(175)	590	השטחה ⁽²⁾	
481	(9)	77	(101)	514	377	(15)	(3)	(180)	575	מזה: תיק בנקאי	
632	35	61	(341)	877	495	8	16	(331)	802	עליית ריבית בטווח הקצר	
601	33	63	(334)	839	532	8	71	(336)	789	מזה: תיק בנקאי	
(639)	(33)	(60)	337	(883)	(488)	(3)	4	326	(815)	ירידת ריבית בטווח הקצר	
(609)	(31)	(62)	330	(846)	(526)	(3)	(52)	331	(802)	מזה: תיק בנקאי	

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

(1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.

(2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

לוח ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 31 במרץ 2022			
מטבע-חוץ	שקל צמוד מדד	שקל לא-צמוד	מטבע-חוץ	שקל צמוד מדד	שקל לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
162	(945)	528	155	(1,029)	187	עלייה במקביל של 1%
(166)	1,040	(445)	(158)	1,041	(71)	ירידה במקביל של 1%

שינויים במקביל

הירידה ברגישות הערך הכלכלי במגזר הלא-צמוד ברבעון הראשון של שנת 2022 נובעת בעיקר מעדכון בפרמטרים של פירוטנות מוקדמים במשכנתאות שנגרם כתוצאה מעליית הריבית במשך פעילות מוגברת של מתן משכנתאות, בקיזוז חלקי כתוצאה מהנפקת אגרות-חוב. העלייה ברגישות הערך הכלכלי במגזר הצמוד נובעת בעיקר מעדכון בפרמטרים של פירוטנות מוקדמים במשכנתאות שנגרם כתוצאה מעליית הריבית במשך וכן ממתן משכנתאות והתקצרות מקורות שקוזזה חלקית על-ידי הנפקת אגרות-חוב. הפער בין רגישות השווי הכלכלי לרגישות השווי ההוגן ליום 31 במרץ 2022 נובע בעיקרו משימוש בעקומי היוון שונים כמתואר לעיל שהשפעתו נאמדת בכ-0.36 מיליארד ש"ח במגזר הלא-צמוד וכ-0.33 מיליארד ש"ח במגזר צמוד המדד.

לוח ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2021			ליום 31 במרץ 2022			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,379	(12)	1,391	1,488	(114)	1,602	עלייה במקביל של 1%
1,354	(37)	1,391	1,527	(75)	1,602	מזה: תיק בנקאי
(773)	(57)	(716)	(698)	6	(704)	ירידה במקביל של 1%
(757)	(41)	(716)	(744)	(40)	(704)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יורדים לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יורד לאפס או לריבית השלילית הקיימת, הנמוך מביניהם. בחלק מהתרחישים ההפסד התיאורטי במקרה של ריבית שלילית (מתחת לרצפה) עלול להיות גבוה יותר. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. העלייה ברגישות ההכנסה נובעת מהמשך הגידול ביתרות עו"ש זכות.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2022 נרשמה עלייה בעקום הריביות השקלי והדולרי ועלייה מתונה בעקום הריבית המדדי. כמו-כן אירעו לאחרונה עליות ריביות הבנקים המרכזיים בישראל ובארצות-הברית וקיימות ציפיות להמשך תהליך העלאת ריביות הבנקים המרכזיים. עליית עקומי הריבית יוצרת השפעה על הערך הכלכלי כמפורט בלוח רגישות הערך הכלכלי לעיל. עליית הריביות לטווח קצר ובפרט ריביות הבנקים המרכזיים יוצרת השפעה חיובית על הכנסות הבנק לאורך זמן, כמפורט בלוח רגישות ההכנסה לעיל. עם זאת, לעליית עקומי הריבית השפעה שלילית על ההון העצמי של הבנק, עקב ירידת שווי של תיק אגרות-החוב הזמין למכירה (בקיזוז שינוי שווי התחייבויות בגין זכויות עובדים), שכן בניגוד לרגישות הערך הכלכלי, המתחשבת בכל המכשירים הפיננסיים במאזן הבנק, ההון העצמי מושפע רק מחלקם. לפירוט ראה [פרק הלימות ההון לעיל](#). על מנת למתן השפעת שינויי ריבית עתידיים על ההון העצמי של הבנק, הועברו במהלך הרבעון הראשון אגרות-חוב בסך של כ-3.5 מיליארד ש"ח (בשקלים ובמטבע-חוץ) מהתיק הזמין למכירה לתיק לפדיון. יצוין כי ההעברה אינה משפיעה על פוזיצית הריבית של הבנק במונחי רגישות ערך או רגישות הכנסה.

3.1. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד). על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון ההשקעה בבנק. לפירוט השקעות הבנק ראה [ביאור 5 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

ז. סיכון נזילות

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים או עתידי ליציבות הבנק ולרווחיו, הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון המימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות ולאור מקורות המימון של הבנק, אין הבנק רואה בסיכון זה לכשעצמו סיכון מהותי. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה.

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים

לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2022		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
202,455		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
20,192	244,473	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
4,039	80,789	פיקדונות יציבים
15,242	133,338	פיקדונות פחות יציבים
911	30,346	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
135,377	205,243	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
670	2,679	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיביים
134,424	202,281	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
283	283	חובות לא מובטחים
263	1,900	מימון סיטונאי מובטח
20,565	123,091	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,417	16,488	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
12,148	106,603	קווי אשראי ונזילות
6,409	6,409	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
2,038	72,398	מחויבויות מימון מותנות אחרות
184,844		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
1,044	1,044	הלואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
12,984	23,658	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
5,547	10,511	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
19,575		סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
202,455		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
165,269		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
123%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2021		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
185,151	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
18,968	237,472	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,947	78,936	פיקדונות יציבים
13,993	124,256	פיקדונות פחות יציבים
1,028	34,280	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
105,754	161,500	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
595	2,378	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
104,449	158,412	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
710	710	חובות לא מובטחים
-	556	מימון סיטונאי מובטח
18,999	106,853	דרישות נזילות נוספות, מזה:
7,750	9,200	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
11,249	97,653	קווי אשראי ונזילות
3,089	3,089	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,781	54,897	מחויבויות מימון מותנות אחרות
148,591		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
758	759	הלוואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
10,175	19,999	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
4,695	9,395	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
15,628		סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
185,151		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
132,963		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
139%		יחס כיסוי נזילות (%)

- * ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.
- ** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 62.
- *** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ו- (2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2021		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
205,777	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
19,695	240,538	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
4,011	80,211	פיקדונות יציבים
14,765	129,684	פיקדונות פחות יציבים
919	30,643	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
137,044	203,688	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
661	2,644	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
135,941	200,602	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
442	442	חובות לא מובטחים
2	1,014	מימון סיטונאי מובטח
19,971	115,261	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,144	12,179	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
11,827	103,082	קווי אשראי ונזילות
6,544	6,544	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,988	67,243	מחויבויות מימון מותנות אחרות
185,244		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
1,212	1,678	הלוואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
13,418	24,833	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
4,932	9,764	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
19,562		סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
205,777		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
165,682		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
124%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 66.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון הראשון של שנת 2022 (ממוצע תצפיות יומיות) עומד על 123% במאוחד ו-122% בתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון הראשון של שנת 2022 ירד מעט לעומת הרבעון הקודם על רקע גידול באשראי. יחס מימון יציב נטו לסוף הרבעון הראשון של שנת 2022 עומד על 134% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. יחס מימון יציב נטו ירד מעט במהלך הרבעון הראשון של שנת 2022 על רקע גידול באשראי מעבר לגידול במקורות מימון יציבים.

עיקר הנכסים הנזילים של הבנק הינם אגרות-חוב ממשלתיות של ממשלת ישראל בשקלים ובמטבע-חוץ, אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית במטבע-חוץ והפקדות בבנקים מרכזיים (בבנק ישראל ובפדרל ריזרב). הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. חלק מהחברות הבנות מחזיקות נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מחברת האם) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. הבנק מנהל את יחס כיסוי הנזילות, ובהתאם את הנכסים הנזילים, בהפרדה בין שקלים ומטבע-חוץ. לפירוט נכסים נזילים לפי רמות ראה טבלה להלן. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד.

מקור המימון העיקרי של הבנק הוא פיקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים בישראל, בעלי סיכון נזילות נמוך ביחס למקורות אחרים. בנוסף, הבנק מתממן באמצעות הנפקות, פיקדונות מחברות עסקיות ופיננסיות ועוד. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים. על פיקדונות מגופים עסקיים ופיננסיים שמועד פירעונם עד חודש חלים על-פי ההוראה מקדמי יציאה גבוהים, ולכן הם תורמים תרומה גבוהה יחסית לתזרים היוצא. הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא. הבנק אינו מסתמך על מימון משוק ההון כמקור מימון עיקרי.

נגזרים יוצרים תזרים נכנס גבוה ותזרים יוצא גבוה ומביאים להסטת נכסים נזילים ותזרים יוצא נטו בין שקלים למטבע-חוץ, אך תרומתם נטו בסך המטבעות נמוכה. בתחשיב הנכסים הנזילים הבנק אינו כולל ביטחונות שהוא נדרש להפקיד כנגד פעילות בנגזרים, ומביא בחשבון תנודתיות בהיקף הפקדה ז, כנדרש בהוראה.

לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 במרץ 2022				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
48,233	48,233	-	-	-
48,233	48,233	-	-	-
-	-	-	-	-
225,494	9,408	5,238	230,018	-
86,600	3,849	1,616	85,490	-
138,894	5,559	3,622	144,528	-
76,514	5,902	10,239	238,731	-
-	-	-	-	-
76,514	5,902	10,239	238,731	-
-	-	-	-	-
44,505	38,634	6,997	27,876	-
-	-	-	-	-
44,505	38,634	6,997	25,734	-
394,746	102,177	22,474	496,625	-
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
6,620	45,427	639	182,239	-
-	-	-	-	-
257,052	245,091	37,269	73,251	-
-	-	-	-	-
9,924	8,207	2,330	3,681	-
147,971	118,336	31,595	65,117	-
13,402	4,854	8,632	11,861	-
93,964	113,301	3,344	3,352	-
19,693	28,446	1,185	1,220	-
5,193	5,247	-	1,101	-
-	-	-	-	-
22,886	8,277	112	17,792	-
-	-	-	-	-
171	201	-	-	-
2,757	4,899	-	-	-
268	268	-	-	-
19,690	8,277	112	12,424	-
8,051	175,972	-	-	-
294,609	-	-	-	-
134%	-	-	-	-
סך מימון יציב נדרש (RSF)				
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)				

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2021**				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
47,499	47,499	-	-	-
הון:				
47,499	47,499	-	-	-
הון פיקוחי				
-	-	-	-	-
מכשירי הון אחרים				
221,964	9,959	4,654	226,110	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:				
86,024	4,014	1,428	84,898	-
פיקדונות יציבים				
135,940	5,945	3,226	141,212	-
פיקדונות פחות יציבים				
78,685	6,264	12,185	248,294	-
מימון סיטונאי:				
-	-	-	-	-
פיקדונות לצרכים תפעוליים				
78,685	6,264	12,185	248,294	-
מימון סיטונאי אחר				
-	-	-	-	-
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית				
41,480	35,077	8,117	22,970	-
התחייבויות אחרות:				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
41,480	35,077	8,117	21,788	-
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל				
389,628	98,799	24,956	497,374	-
סך מימון יציב זמין (AFS)				
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
7,008	46,335	2,517	191,419	-
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)				
-	-	-	-	-
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות				
247,343	239,224	38,201	62,298	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:				
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות				
-	-	-	-	-
על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1				
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות				
9,124	7,439	2,280	3,629	-
על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות				
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן,				
145,258	120,721	32,624	54,333	-
הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:				
12,008	4,169	8,306	10,290	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
90,103	108,678	3,227	3,221	-
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:				
19,042	27,485	1,157	1,195	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
2,858	2,386	70	1,115	-
ניירות-ערך שאינם ככשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה				
-	-	-	-	-
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית				
24,029	7,092	103	19,538	-
נכסים אחרים:				
-	-	-	-	-
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב				
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת				
1,083	1,274			
קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)				
3,954	5,136			
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב				
297	297			
נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו				
18,695	7,092	103	12,831	-
אחרים				
8,326	182,618			
פריטים חוץ-מאזניים				
286,706				
סך מימון יציב נדרש (RSF)				
136%				
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)				

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.
** הוצג מחדש.

יחס מימון יציב נטו לסוף הרבעון הראשון של שנת 2022 עומד על 134% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. יחס מימון יציב נטו ירד מעט במהלך הרבעון הראשון של שנת 2022 על רקע גידול באשראי מעבר לגידול במקורות מימון יציבים.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, LCR לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ולטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR (יחס מימון יציב). בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 31 במרץ 2022 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ריבנויות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 201.4 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיקות נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם- הבנק) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

לוח ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2022	יתרה ליום 31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח		
200,773	200,266	נכסי רמה 1
1,534	1,049	נכסי רמה 2
148	113	נכסי רמה 3
202,455	201,428	סך-הכל HQLA
ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2021	יתרה ליום 31 במרץ 2021	
במיליוני ש"ח		
182,767	187,633	נכסי רמה 1
2,074	1,915	נכסי רמה 2
310	235	נכסי רמה 3
185,151	189,783	סך-הכל HQLA
ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2021	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח		
203,731	217,008	נכסי רמה 1
1,837	1,623	נכסי רמה 2
209	207	נכסי רמה 3
205,777	218,838	סך-הכל HQLA

ח. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקורות תהליכים ועוד. הבנק המשיך לנהל את ההשלכות התפעוליות של משבר התפשטות נגיף הקורונה ונקט בשורה של תהליכים ואמצעים לניטור ומזעור הסיכונים הרלוונטיים, תוך התאמת התנהלות הבנק באופן שוטף למצב התחלואה והתאמת הנחיות העבודה בהתאם לדרישות הרשויות. נכון למועד הדוח, הפעילות התפעולית חזרה לשגרה, תוך שמירה על ההנחיות ויישום תקנות שעת חירום. למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ובכלל זה סיכונים טכנולוגיים ומידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

ט. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308. תחת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS ויבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות. במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה. בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיעוץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות. בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק, כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד. לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). בחודש יולי 2021 נמסר לבנק כתב שיפוי מעודכן בתוקף עד ליום 15 ביולי 2022 עם אפשרות למדינה להאריכו עד ליום 31 בדצמבר 2022. כתב החסינות הוארך אף הוא עד ליום 15 ביולי 2022. למידע נוסף בנושא סיכון ציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#). לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

י. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות (Penalties, Fines) או צעדי אכיפה (Enforcement measures) כתוצאה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים (Private Settlements) שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת ביעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון. למידע נוסף בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#). למידע נוסף בנושא סיכון משפטי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יא. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד. למידע נוסף בנושא סיכון מוניטין ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יב. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה מתייחס להוראות רגולטוריות שטרם נכנסו לתוקף, ובא ידי ביטוי בשני היבטים עיקריים:

- אי הערכות ליישום הוראה או הערכות חלקית ליישום של הוראה רגולטורית מחייבת.
- הכבדת הנטל הרגולטורי, באופן העלול להביא לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16 בתמצית הדוחות הכספיים](#). למידע נוסף בנושא סיכון רגולציה ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יג. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעויות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם, ובכלל זה המדיניות הכלכלית שליוותה את התפשטות נגיף הקורונה והשפעות המלחמה באוקראינה, ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדיקטוריון וההנהלה](#). למידע נוסף בנושא סיכון כלכלי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

יד. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. בנוסף, הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד. למידע נוסף בנושא סיכון אסטרטגי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

טו. סיכון סביבתי

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה.

בתוך כך, בשנים האחרונות גבר העיסוק העולמי בנושא שינוי האקלים. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכונים אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכונים אקלים לסיכונים סביבה בהגדרתם ה'מסורתית' לעיל, הם אינם זהים. על-פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בبنק ישראל, סיכונים אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:

- סיכונים פיזיים (Physical Risks) - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים, כמו ארועי הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, כמו תהליכים של עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.
 - סיכונים מעבר (Transition Risks) - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, המתחייב, על-פי הקונצנזוס המדעי והסכמי ועידת פריז מ-2016, על מנת להיאבק במקור לשינוי האקלים - מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינויי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.
- עבור המערכת הבנקאית סיכונים אקלים עלולים להיתרגם לסיכונים הפיננסיים הבסיסיים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד.

למדדים עיקריים ואסטרטגיים בתחום הסביבה והאקלים ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל בדוח הדירקטוריון והנהלה בדוחות הכספיים לשנת 2021](#).

למידע נוסף בנושא סיכון סביבתי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).

טז. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגויים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי.

לאור העלייה באי-הוודאות בשווקים ושינויים נוספים בגורמים מאקרו-כלכליים תיתכן השפעה על סיכון המודל.

למידע נוסף בנושא סיכון מודל ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2021](#).